

Servicedocument mbo-aanpak Coronavirus COVID-19

versie 3.0 d.d. 20 april 2020

Inleiding

Op 21 april 2020 heeft het kabinet besloten dat alle mbo-scholen van maandag 16 maart tot en met dinsdag 19 mei 2020 geen onderwijs meer verzorgen op de locaties van mbo-scholen. Het doel van deze maatregel is het tegengaan van de verspreiding van het Coronavirus en het garanderen van een veilige en gezonde werkomgeving voor studenten en onderwijspersoneel.

Dit betekent concreet dat er in deze periode geen onderwijsactiviteiten meer plaatsvinden op de locaties van mbo-scholen, uitzonderingen daar gelaten vanaf donderdag 19 maart. Uitzonderingen zijn:

1. de voorbereiding op en de uitvoering van examens,
2. de uitvoering van binnenschoolse examens in plaats van proeven van bekwaamheid omdat het leerbedrijf daarmee gestopt is,
3. het faciliteren van studenten die thuis geen gebruik kunnen maken van afstandsleren en dus een beroep willen doen op leer- en ICT-faciliteiten van de school.

Vanzelfsprekend moet de organisatie van deze uitzonderlijke, specifieke activiteiten volledig voldoen aan de richtlijnen van RIVM en GGD. Onverkort blijft van kracht dat al het onderwijzend personeel en studenten die aanwezig zijn op de mbo-school volledig klachtenvrij moeten zijn of anders thuisblijven.

Zoveel mogelijk onderwijs wordt in een andere vorm aangeboden, met name in de vorm van afstandsonderwijs. Scholen krijgen de ruimte om het onderwijs en de examinering goed vorm te geven.

Dit document geeft invulling aan de ruimte voor besturen van erkende mbo-scholen (publiek en privaat) aangaande het initiële onderwijs.¹ Het document van het ministerie van OCW kan rekenen op steun van de besturen van MBO Raad, NRTO, JOB, AOb, BVMB, CNV Onderwijs, FNV Overheid, UnieNFTO en van de Onderwijsinspectie. De overheid en deze partijen verwachten van de scholen dat zij de komende periode volgens dit document zullen handelen.

In dit document, versie 3.0, zijn de paragrafen of tekstpassages die nieuw of gewijzigd zijn ten opzichte van de versie 2.0 geel gemarkeerd.

¹ Dit document geldt voor privaat bekostigd onderwijs voor zover de regelgeving aldaar ook van toepassing is.

Aandachtspunten vooraf

- Het college van bestuur blijft verantwoordelijk voor het onderwijs, ook als dat op afstand gebeurt.
- Het personeel van mbo-scholen is nodig voor de voortgang van het mbo-onderwijs en valt daarmee onder de definitie van vitale en cruciale sectoren.
- Het onderwijs gaat zoveel mogelijk door, binnen de kaders van alle veiligheidsmaatregelen die door het kabinet en de veiligheidsregio, op advies van RIVM en GGD zijn aangekondigd.
- Van studenten mag verwacht worden dat zij deelnemen aan het aangepaste onderwijsprogramma.
- Mbo-scholen nemen zelf het voortouw om op de voor hen best passende manier invulling te geven aan de genomen maatregel en krijgen daarvoor ook de ruimte.
- Er vinden tot en met 19 mei geen inspectiebezoeken plaats. Op de website van de inspectie (zie onderaan dit document) treft u hierover de meest actuele informatie aan.

Te volgen werkwijze tot en met 19 mei 2020

Invulling afstandsonderwijs algemeen

- Uitgangspunt is dat studenten weten waar ze terecht kunnen, wat ze kunnen verwachten en dat er gebruik gemaakt wordt van goede didactische werkvormen. Bijvoorbeeld een webinar voor meerdere studenten/groepen tegelijk en een telefonisch spreekuur met docenten voor lesinstructie.
- Keuzes in het opzetten van het afstandsonderwijs voor prioritaire vakken of voor studenten die vlak voor diplomering zitten.
- Meer informatie over afstandsleren is te vinden op: <https://mbo.lesopafstand.nl>
- Afstandsleren kan overigens alleen gerealiseerd worden indien de ICT-systemen binnen en buiten de scholen adequaat blijven functioneren.

Uitzondering afstandsonderwijs

- Het is van belang om hulp te bieden aan studenten met bijzondere problematiek of een moeilijke thuissituatie. Het heeft de voorkeur om ook voor deze groep studenten afstandsonderwijs mogelijk te maken.
- Als dit echter niet goed georganiseerd kan worden, kan de school voor deze studenten de mogelijkheid creëren om toch begeleiding aan te bieden op de schoollocatie in kleine groepen en met inachtneming van de richtlijnen van RIVM en GGD.

Beroepspraktijkvorming BBL

- BBL-onderwijs dat bij bedrijven plaatsvindt kan doorgaan, op voorwaarde dat de ontvangende organisatie dat toestaat, handelt conform de richtlijnen van de overheid en het onderwijs plaatsvindt op een wijze die past bij de richtlijnen van RIVM en GGD.
- In de BBL is doorgaans sprake van een arbeidsovereenkomst. Daarom is het wel of niet voortzetten van de beroepspraktijkvorming (BPV) in het betreffende leerbedrijf in eerste instantie ter beoordeling van de werknemer (student) en het leerbedrijf. Als de arbeidsovereenkomst wordt beëindigd, eindigt doorgaans ook de praktijkovereenkomst. De verbintenis van de student met de school blijft dan wel bestaan.
- Als de BPV eerder wordt afgebroken als gevolg van de Coronacrisis, is het aan het onderwijsteam om te beoordelen of leerdoelen en praktijkopdrachten afgerond kunnen worden, zonder dat de uren geheel gemaakt worden. Daarbij kan ook gekeken worden naar resultaten uit eerdere stages of naar alternatieve (praktijk-)opdrachten.
- Als voor de student dan toch een vervangende BPV-plek nodig is, kunnen studenten, ouders of de school een melding doen bij SBB. Een adviseur van SBB kijkt dan samen met de school of er een vervangende reeds erkende stageplek in de buurt beschikbaar is. Als ook dat echt

onmogelijk is, zal de beroepspraktijkvorming toch (later) ingehaald moeten worden, ook als dat leidt tot een langere opleidingsduur.

- Een alternatief voor het later inhalen van de beroepspraktijkvorming kan zijn dat het onderwijsteam op verzoek van de student en met instemming van de school de student overschrijft naar de verwante BOL-opleiding. Vanwege de Coronacrisis mag dat in 2020 meerdere keren per jaar. Een dergelijke overstap moet worden vastgelegd in de onderwijsovereenkomst. Het moet dan wel mogelijk zijn om goed onderwijs te verzorgen voor de naar de BOL overgeschreven student.

Beroepspraktijkvorming BOL

- De beroepspraktijkvorming in de BOL gaat door, tenzij (1) anders volgt uit overheidsrichtlijnen, brancherichtlijnen en/of besluiten van mbo-scholen zelf of als (2) het leerbedrijf de activiteiten zelf staakt en/of de student niet meer wil/kan begeleiden.
- De student heeft het recht om tijdelijk geen BOL-stage te volgen indien dit naar zijn/haar opvatting tot een te risicovolle situatie leidt. Als de student besluit de stage te onderbreken, informeert hij/zij schriftelijk de school en het leerbedrijf. Een dergelijk besluit kan wel tot studievertraging leiden.
- De school blijft studenten (op afstand) begeleiden die hun stage continueren.
- Hieronder volgen twee situaties die zich kunnen voordoen:
  1. De beroepspraktijkvorming stopt als gevolg van het **verplicht sluiten van een leerbedrijf** (bijvoorbeeld in de horeca), een eigenstandige keuze van het leerbedrijf of als gevolg van de keuze van de studenten zelf (of de instelling). In deze situatie is het aan het onderwijsteam om te beoordelen of leerdoelen en praktijkopdrachten afgerond kunnen worden, zonder dat de uren geheel gemaakt worden. Daarbij kan ook gekeken worden naar resultaten uit eerdere stages of naar alternatieve (praktijk-)opdrachten die wel uitgevoerd kunnen worden. Indien dit niet mogelijk is, dan zal de beroepspraktijkvorming later ingehaald moeten worden, ook als dat leidt tot een langere opleidingsduur.
  2. Indien de stagiaire wordt gevraagd te komen helpen in cruciale sectoren buiten de BPV om: studenten kunnen, ook wanneer hun stage of andere onderwijsvorm is geannuleerd, **als student-vrijwilliger bijvoorbeeld in een zorginstelling werkzaam** zijn. Voor deze (arbeids-)relatie dienen aparte afspraken te worden gemaakt tussen de zorginstelling en de student, zoals met betrekking tot aansprakelijkheid.
- BOL-onderwijs dat bij bedrijven plaatsvindt kan doorgaan, op voorwaarde dat de ontvangende organisatie of school dat toestaat, het bedrijf handelt conform de richtlijnen van de overheid en het onderwijs plaatsvindt op een wijze die past bij de richtlijnen van RIVM en GGD.
- Buitenlandstages: voor stagiaires in het buitenland is het advies om de stage voortijdig te beëindigen en naar Nederland terug te keren. Indien de student weigert terug te keren, ligt de verantwoordelijkheid voor deze keuze bij de student (indien meerderjarig).
- Als voor de student een vervangende stageplek nodig is, kunnen studenten, ouders of de school een melding doen bij SBB. Een adviseur van SBB kijkt dan samen met de school of er een vervangende reeds erkende stageplek in de buurt beschikbaar is. Als ook dat echt onmogelijk is, zal de beroepspraktijkvorming toch (later) ingehaald moeten worden, ook als dat leidt tot een langere opleidingsduur.

Diplomeren en examineren

Voor mbo-studenten die normaliter in dit studiejaar zouden kunnen diplomeren, spannen scholen zich in om hen op een verantwoorde wijze uiterlijk voor 1 januari 2021 het diploma te laten behalen. Hiervoor geldt het volgende:

- Scholen hebben de ruimte om bewijzen die een student heeft opgebouwd tijdens de opleiding, mee te laten wegen in het besluit om een student een diploma te verlenen.
- Prioriteit verdienen die onderdelen die meetellen voor diplomering en waarvan behaalde resultaten bepalend zijn voor de slaag-zakbeslissing. Tot nader order moet daarbij ook worden voldaan aan de wettelijke beroepsvereisten, tenzij anders gecommuniceerd door het desbetreffende vakdepartement. Voor het examineren van keuzedelen en rekenen geldt dat

aan scholen de ruimte wordt geboden om in deze uitzonderlijke situatie te besluiten om de examens, als uiterste redmiddel², geen doorgang te laten vinden. Hetzelfde geldt voor het onderdeel Nederlandse taal voor de entree-opleiding. Als deze onderdelen niet worden behaald, kan dus toch een diploma worden uitgereikt.

- OCW, de Onderwijsinspectie en MBO Raad hebben een **handreiking Verantwoord Diplomabesluit** opgesteld die de scholen kunnen gebruiken om één en ander in de praktijk goed vorm te geven. Deze handreiking is te zien als appendix bij dit servicedocument en zal, waar nodig, een update krijgen op basis van vragen en ervaringen in de praktijk. Specifieke vragen en antwoorden (FAQ's) staan op [de website van de MBO Raad](#).
- Van groot belang is dat scholen snel duidelijk maken aan studenten wat zij kunnen verwachten ten aanzien van de planning en uitvoering van zowel de centrale examens als de instellingsexamens. Hetzelfde geldt voor herkansingen.
- Er is een groep studenten die staat ingeschreven op opleidingen die op 1 augustus 2020 worden gesloten. Het betreft opleidingen op niveau 2 met crebonummers die worden uitgefaseerd (vorige generatie kwalificatiedossiers). Voor deze opleidingen geldt dat er tot en met 31 december 2020 nog geëxamineerd en gediplomeerd kan worden. DUO past hiertoe de expiratedatum aan.
- Er zijn studenten die nu niet aan een wettelijke beroepsvereiste kunnen voldoen, zoals die in een aantal kwalificatiedossiers is opgenomen. Zo geldt een urennorm voor theoretisch en praktisch onderwijs bij bepaalde zorgopleidingen en dient een aantal studenten een rij- of vaarbewijs te behalen bij enkele andere kwalificaties. Ten aanzien van de zorgopleiding verpleegkunde heeft de Europese Commissie in eerste instantie aangegeven dat er geen volwaardig verpleegkunde diploma – zoals opgenomen in bijlage V van de EU-Richtlijn – mag worden afgegeven als er niet voldaan is aan alle minimumeisen. Deze minimumeisen omvatten in de ogen van de EC ook het aantal uren praktisch onderwijs. Over deze opleidingen vindt nog overleg plaats met het ministerie van VWS, respectievelijk het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat.

Instellingsexamens

- Voor zover scholen examens afnemen, zal dit altijd op een veilige en verantwoorde wijze uit te voeren moeten zijn. Houd bij examinering rekening met de algemene instructies van RIVM en GGD. Besturen bepalen de wijze waarop, uiteraard na raadpleging van de onderwijsteams en examencommissies. Daarbij kan gedacht worden aan mondelinge examens online, examineren op een andere locatie dan de stageplek, of simulatie binnen de school.
- Mbo-scholen spannen zich redelijkerwijs in om de instellingsexamens af te nemen binnen de hiervoor geldende regels (bijvoorbeeld het afnameprotocol). Het is de taak van het bestuur en de examencommissie om in dit kader verantwoorde maatregelen te nemen en de civiele waarde van het diploma te borgen.
- Als een examencommissie de kwaliteit (van de uitvoering) van een examen gezien de huidige, bijzondere omstandigheden niet kan borgen, kan de school een alternatieve wijze van examineren overwegen. Dit alternatief moet dan wel kwalitatief aan de eisen voldoen en de essentie van het beroep toetsen. Dit kan tot gevolg hebben dat niet alle werkprocessen binnen een kerntaak geëxamineerd kunnen worden. Lukt dat niet, dan resteert een uitstel van het desbetreffende examen. Uiteindelijk gaat het bij diplomering om de beoordeling of een student de in het kwalificatiedossier beschreven *kerntaken* beheerst.
- Indien afgeweken wordt van de geldende regels, geeft het betrokken onderwijsteam op onderbouwde wijze aan of aan de vereiste beheersing voldaan wordt. De examencommissie beoordeelt of deze onderbouwing adequaat is en het afgeven van een diploma rechtvaardigt. Zie hiervoor de **handreiking Verantwoord Diplomabesluit**.

---

² Met als uiterste redmiddel wordt hier bedoeld op de situatie waarin alles in het werk is gesteld om de examinering zoveel als mogelijk, met in achtname van de stappen uit de handreiking Verantwoord Diplomabesluit, door te laten gaan. Pas als ook met deze aanpassingen de examinering voor de keuzedelen, rekenen en Nederlandse taal voor de entree-opleiding redelijkerwijs niet door kan gaan, dan vervalt deze. Hier kan zowel voor groepen als voor individuele studenten voor worden gekozen, met daarbij een minimale onderbouwing.

- Het is aan te raden bij voorgenomen wijzigingen in het gebruik van ingekochte examens contact op te nemen met de examenleverancier. In sommige gevallen is dit zelfs contractueel verplicht.
- Nadere bepalingen over de schoolexamens vavo zijn beschreven in het [servicedocument voor vo-vavo en vso](#).

Centrale examens

- De centrale examens voor het voortgezet onderwijs en vavo zijn vervallen.
- De centrale examens mbo voor taal en rekenen van het College voor Toetsen en Examens (CvTE) blijven digitaal beschikbaar. De afnameperiodes waarbinnen scholen de centrale examens flexibel kunnen inplannen zijn fors verruimd, zodat alle voor diplomering noodzakelijke centrale examens tot en met 10 juli 2020 kunnen worden afgenomen. Zie www.examenbladmbo.nl voor [de verlengde afnameperiodes](#). Deze verruiming van afnameperiodes biedt scholen meer ruimte om examens verantwoord en gespreid te plannen.
- De centrale examens moeten binnen de school worden afgenomen. Scholen bepalen hoe dit gebeurt, daarbij rekening houdend met zowel de richtlijnen van het CvTE als van het RIVM. Bij het hanteren van de richtlijnen van het RIVM is maatwerk nodig. Kern is dat te allen tijde tenminste 1,5 meter afstand wordt gehouden.

Ook voor andere mbo-studenten geldt uiteraard dat er examens kunnen worden afgenomen, binnen de regels van het RIVM en de geldende normale kaders in de wet- en regelgeving.

Aanmelddatum

- Als een leerling in het voortgezet onderwijs een diploma haalt op basis van de schoolexamens, heeft hij of zij gewoon recht op toelating in het mbo. Voor de zomervakantie is duidelijk of een leerling van het voortgezet onderwijs en het vavo een diploma krijgt. De slaag-zakregeling vo is inmiddels [gepubliceerd](#).
- Iedereen die na de zomer wil starten met een mbo-opleiding, moet zich normaliter uiterlijk voor 1 april aanmelden voor die opleiding. Dit om toelatingsrecht te hebben tot die opleiding. We stellen deze datum vooralsnog met één maand uit, tot 1 mei. Dit om de druk weg te halen bij opleidingsteams.
- Door het uitstellen van de aanmelddatum met een maand kan de logistiek rond aanmelding en intake worden bekeken en kan ook helder gemaakt worden aan studenten hoe het proces en de communicatie over intake en plaatsing zal verlopen.

BSA

- Het geven van een studieadvies, en het indien nodig verstrekken van een negatief bindend studieadvies (BSA), kan pas gebeuren wanneer er voldoende beeld is over de studievoortgang van een student. Alleen als er onvoldoende studievoortgang is over de hele linie mag een negatief BSA worden gegeven.
- Een school betreft bij het afgeven van het BSA de persoonlijke omstandigheden van de student. Het feit dat de student onvoldoende studievoortgang heeft geboekt vanwege de Coronamaatregelen, en daardoor niet alle resultaten heeft behaald, is zo'n omstandigheid.
- Het geven van een studieadvies voor studenten in entree-opleidingen die per 1 februari 2020 zijn begonnen komt te vervallen, omdat geen sprake is van een voldoende beeld over de studievoortgang in deze Corona-periode.
- Scholen hebben tot 12 maanden na de start van de opleiding (bij meerjarige opleidingen) de tijd om eventueel een BSA te geven.

Doorstroom naar vervolgonderwijs

Mbo-hbo

- De overgrote meerderheid van de laatstejaars mbo-4-studenten zal naar verwachting hun diploma voor de zomer halen. Dit zal echter niet voor alle studenten gelden.
- Voor de mbo-4 student die door wil stromen naar een AD- of hbo-opleiding, nog een beperkt deel van de mbo-opleiding moet afronden en vanwege een mogelijk verlaat diplomabesluit formeel niet tijdig voldoet aan de toelatingsvoorwaarden, geldt dat deze tot 1 januari 2021 de mogelijkheid heeft om het mbo-4-diploma te verwerven en vanaf 1 september 2020 wel kan beginnen aan de studie in het hbo.
- Hiertoe stelt de examencommissie van de mbo-school waar de student vertraging heeft opgelopen voor 15 augustus 2020 een onderbouwd afrondingsadvies voor de student op. Dit advies beantwoordt de vraag of in redelijkheid verwacht mag worden dat de student voor 1 januari 2021 de betreffende mbo-opleiding afrondt, gegeven de eisen die door de beoogde vervolgopleiding in het hbo worden gesteld. Het advies speelt bij de beoogde vervolgopleiding een zwaarwegende rol. De student neemt voorafgaande aan de start van de hbo-opleiding tevens deel aan de studiekeuzecheck bij de opleiding.
- Het kan zijn dat het advies van de mbo-school en het advies na de studiekeuzecheck van de hbo-opleiding niet overeenkomen. In dat geval zullen de mbo- en hbo-instelling met elkaar in overleg treden over het besluit om toelating aan de beoogde opleiding al dan niet mogelijk te maken.
- Studenten die ongediplomeerd doorstromen naar het hbo worden tot 1 januari 2021 door de mbo-school passend begeleid en ondersteund bij het behalen van hun mbo-diploma
- Nadere uitwerking volgt. Zie verder kopje *Financiële effecten* hieronder.

Mbo-mbo

- Mbo-studenten die nog een beperkt deel van de opleiding moeten afronden voor het behalen van het diploma en waarvan de verwachting is dat dit voor 1 januari 2021 haalbaar is, kunnen bij aanvang van het nieuwe studiejaar in principe starten aan een mbo-vervolgopleiding en voorwaardelijk worden toegelaten.
- De examencommissie van de mbo-opleiding waar de desbetreffende leerling of student vertraging heeft opgelopen, stelt voor 15 augustus 2020 een onderbouwd afrondingsadvies aan de student op. Dit advies beantwoordt de vraag of in redelijkheid verwacht mag worden dat de student uiterlijk op 31 december 2020 de betreffende opleiding afrondt, gegeven de eisen die door de beoogde vervolgopleiding worden gesteld. Het advies speelt bij de beoogde vervolgopleiding een zwaarwegende rol.
- Mocht de vervolgopleiding zich op het standpunt stellen dat de student bij aanvang van het nieuwe studiejaar niet aan de vervolgopleiding kan beginnen, dan zullen de opleidingen (op bestuursniveau) met elkaar in overleg treden over het besluit om toelating aan de vervolgopleiding al dan niet mogelijk te maken.
- Nadere uitwerking volgt. Zie verder kopje *Financiële effecten* hieronder.

In beeld houden en ondersteunen van (kwetsbare) studenten

- Er wordt aan mbo-scholen gevraagd om goed in contact te blijven met de studenten.
- Wanneer de school constateert dat een student het onderwijsprogramma niet volgt, neemt de school contact op met de student en/of de ouders om te onderzoeken wat de reden hiervoor is.
- Vooral bij studenten in een kwetsbare positie is het van belang om te weten wat er speelt. Scholen en gemeenten zorgen er samen voor dat zij de juiste maatregelen treffen voor deze studenten.
- Mbo-scholen kunnen hun eigen locaties of, in overleg met andere scholen of gemeenten, alternatieve locaties openstellen voor begeleiding van studenten die geen veilige thuissituatie hebben, die te maken hebben met multiproblematiek, of die onvoldoende mogelijkheden tot afstandsonderwijs hebben. Hierbij gelden de richtlijnen van RIVM en GGD.

- In spoedeisende onveilige thuissituaties nemen gemeenten regie over de opvang van studenten en nemen zij het initiatief om onder meer onderwijs, wijkteam, Veilig Thuis en jeugdzorg te betrekken.

Omgang met verzuim

- In deze uitzonderlijke situatie is het niet nodig om op de reguliere manier het verzuim van alle studenten te melden. Verzuim melden mag wel via een melding "overig verzuim". Het belang van de student staat daarbij uiteraard voorop.
- We vragen scholen in ieder geval wél een melding te doen als een student ondanks geboden ondersteuning het onderwijsprogramma niet volgt, er vermoedens bestaan dat er meer aan de hand is en de student uit beeld dreigt te raken. Dit kan via een melding "overig verzuim".
- De leerplichtambtenaar of RMC-functionaris onderzoekt dan waarom de student het programma niet volgt. Er wordt vervolgens besloten of het wijkteam, jeugd- en gezinscoaches, een leerplichtambtenaar of RMC-functionaris de voorliggende partij is om de jongere te benaderen. De regie hiervoor ligt bij de gemeente. De afspraak is dat samen bepaald wordt wie een eventueel bezoek 'aan de deur' brengt. Daarbij worden de RIVM-richtlijnen gehanteerd. De functie van de leerplichtambtenaar en de RMC-functionaris is daarbij gericht op gedeelde maatschappelijke zorg, waarbij het contact met de student centraal staat. Het gaat in dit geval niet om het handhaven van de Leerplichtwet.
- Dit betreft zowel leer- en kwalificatieplichtige studenten als studenten tussen de 18 en 23 jaar die nog geen startkwalificatie hebben behaald.

Starten met nieuwe kwalificatiedossiers

- Er zijn 17 kwalificatiedossiers die per 1 augustus 2020 ingaan. Per die datum is het niet meer mogelijk om in te schrijven op de oude dossiers, enkel op de nieuw vastgestelde. Enkele scholen hebben aangegeven mogelijk onvoldoende tijd te hebben om te komen tot een nieuw Onderwijs en Examenreglement (OER) en curriculum met bijpassende onderwijsmiddelen en examens. Daarom wordt het volgende afgesproken:
- Alle studenten die per 1 augustus 2020 ingeschreven worden, worden ingeschreven op het nieuwe kwalificatiedossier. Inschrijven op oude dossiers is niet meer mogelijk.
- Scholen doen hun uiterste best om studenten aan het begin van de opleiding een actueel onderwijs- en examenprogramma aan te bieden. Indien dat niet mogelijk is, kan er tot een half jaar na de start van de opleiding gebruik gemaakt worden van het onderwijsprogramma gebaseerd op het oude kwalificatiedossier. Hierover worden de studenten aan het begin van het studiejaar geïnformeerd.
- Uiterlijk 1 november 2020 wordt besloten of de mogelijkheid van een half jaar uitstel, zoals geformuleerd bij het vorige punt, al dan niet moet worden verruimd.
- Iedere student dient aan het eind van zijn studie gediplomeerd te worden op het kwalificatiedossier waar hij op ingeschreven is. Diplomerings vindt dus plaats op het nieuwe kwalificatiedossier en het onderwijs- en examenprogramma dient hierop afgestemd te zijn. Dit geldt ook voor verkorte opleidingen.
- Scholen krijgen ruimte om het nieuw te maken OER aan het begin van de opleiding globaal te beschrijven (bijv. met "nader te bepalen") en het OER in de loop van de opleiding te verfijnen. Onderwijsinstellingen informeren studenten welke informatie uit het OER er aan het begin van het schooljaar nog nader ingevuld moet worden. Het complete OER dient uiterlijk binnen een half jaar gedurende het eerste schooljaar vastgesteld te worden.
- Bedrijfstakgroepen van de MBO Raad kunnen een faciliterende rol spelen bij het opstellen van een nieuwe versie van de OER door de scholen voor deze nieuwe kwalificaties. Ook kunnen zij een beroep doen op SBB voor een vergelijking van nieuwe dossiers ten opzichte van de voorgaande versies.
- Voor nieuw te starten opleidingen, bijvoorbeeld in de derde leerweg, vragen scholen indien nodig z.s.m. diploma erkenning aan bij DUO voor de nieuwe kwalificatiedossiers. De reguliere procedures gelden, deze duren maximaal 3 maanden.
- Binnen de procedure voor een vernieuwd crebo is er een werkafspraken gemaakt om binnen een maand uitsluitstel te geven. Er wordt in beginsel geen extra informatie opgevraagd, tenzij

de Onderwijsinspectie risico's ziet. In de huidige situatie betekent dit dat de extra informatie niet kan bestaan uit een uitgewerkt OER, maar wel uit een gedeeltelijke OER, waarin vermeld staat welke informatie later (uiterlijk binnen een half jaar na de start van de studie) wordt toegevoegd.

- Bij scholen met een voorlopige diploma erkenning, waar nog een start kwaliteitsonderzoek gepland staat, wordt deze uitgebreid met het nieuwe crebo, indien van toepassing.
- Bij scholen die een opvolgend crebo aanvragen, maar waar nog vervolgtoezicht loopt, wordt per individueel geval bekeken of zij deze licentie krijgen. Dit kan ook leiden tot een afkeuring om te starten met de nieuwe licentie.

Vavo

- Het kabinet stelt in zijn [brief](#) van 13 maart 2020 dat examinering van studenten (mbo en vavo) die dit jaar gediplomeerd kunnen worden prioriteit moet krijgen. Voor vavo-kandidaten is examinering essentieel als men volgend studiejaar behaalde vakken nodig heeft voor een vervolgopleiding.
- Het centraal examen komt dit schooljaar te vervallen. Leerlingen kunnen op basis van de resultaten van hun schoolexamens het diploma verwerven.
- Scholen krijgen langer de tijd om het schoolexamen goed en veilig te organiseren en af te sluiten. Daarbij gelden de richtlijnen van RIVM en GGD.
- Op 8 april 2020 is de nieuwe [slaag-zakregeling vo](#) gepubliceerd. Hierin is ook beschreven hoe om te gaan met herkansingen.

Educatie

- De VNG heeft gemeenten opgeroepen de aanbieders met wie ze een contract hebben, voorlopig te blijven betalen. Zo dragen gemeenten eraan bij dat de dienstverlening gecontinueerd kan worden en dat aanbieders niet in acute financiële problemen komen. De financiering die gemeenten ontvangen van de Rijksoverheid loopt door.
- Over dit onderwerp staan specifieke vragen en antwoorden op de website van de MBO Raad.

Inburgering

- Het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid (SZW) heeft afspraken gemaakt met OVAL, NRTO en de MBO Raad over hoe afstandsonderwijs in de inburgering kan worden vormgegeven gedurende de Coronacrisis. Dit is beschreven in een door SZW geaccordeerde notitie die is gepubliceerd op [Rijksoverheid.nl](#).
- Over de wijze waarop dit inburgeringsonderwijs moet worden gefinancierd zijn wij nog in gesprek met het ministerie van SZW.

Toelatingsonderzoek naar taalniveau en Staatsexamen Nt2

- Toelatingsonderzoek naar taalniveau, zonder gebruik te maken van het Staatsexamen Nt2: mbo-scholen kunnen aspirant studenten die niet over de juiste vooropleidingseisen beschikken, toelaten en zij kunnen hiervoor een toelatingsonderzoek gebruiken. Het toelatingsonderzoek is vormvrij. Binnen het toelatingsonderzoek wordt altijd gekeken naar het behaalde taalniveau. In de [Handreiking intake toelating en plaatsing nieuwkomers zonder geldig Nederlands diploma in het mbo](#) staat beschreven hoe mbo-scholen kunnen omgaan met de toelating en het toelatingsonderzoek.
- Mbo-scholen die het behalen van het Staatsexamen Nt2 als formeel vereiste hanteren, kunnen onderstaande procedure hanteren: aspirant-studenten die als gevolg van het stil leggen van de Staatsexamens Nederlands als tweede taal niet in staat zijn om voorafgaand aan de start van het studiejaar voldoende beheersing van het Nederlands via het Staatsexamen Nt2 aan te tonen, kunnen door de mbo-school alsnog worden toegelaten en voor 1 oktober van het studiejaar 2020-2021 worden ingeschreven, mits het redelijkerwijs te verwachten is dat deze studenten voor 1 januari 2021 hun diploma behalen. Als het Staatsexamen Nt2 niet voor 1 januari 2021 wordt behaald en er is geen sprake van voldoende beheersing van de Nederlandse taal, dan zal de student alsnog uitgeschreven moeten worden. Dit zal moeten worden vastgelegd in de onderwijsovereenkomst.

Financiële effecten

Voor scholen

- Het is duidelijk dat het veel vraagt van alle betrokken partijen om het onderwijs door te laten gaan met inachtneming van de getroffen Coronamaatregelen. Dit kan voor scholen ook financieel een effect hebben.
- OCW en de MBO Raad zullen met elkaar overleggen op het moment dat er meer duidelijk is over de precieze omvang van de financiële gevolgen. Zoals hierboven beschreven kan bij zowel de BOL- als de BBL-opleidingen straks sprake zijn van een langere opleidingsduur voor een aantal studenten. Het effect op de ramingen zal tijdig gezien moeten worden.
- Bij acute financiële problemen van scholen zal OCW in overleg met de betreffende school en de Onderwijsinspectie bezien hoe deze kunnen worden opgelost.
- Voor scholen die te maken hebben met leveranciers die onder deze omstandigheden niet bij machte zijn om gemaakte afspraken na te komen, geldt dat zij onverkort de verantwoordelijkheid houden voor een rechtmatige en doelmatige besteding van de rijksbijdrage.
- Om te bepalen welke consequenties aan het uitblijven van leveringen kunnen worden verbonden, zal de school moeten kijken naar de inhoud van de overeenkomsten die daaraan ten grondslag liggen. Als leveringen uitblijven of vertraging oplopen, kan de school actief met de leverancier in overleg treden, zodat school en leverancier samen kunnen verkennen of het mogelijk is (aanvullende) afspraken te maken over levering en betaling. OCW heeft hier geen rol in. Recentelijk heeft het kabinet aanvullende maatregelen getroffen om ondernemers in deze tijd te ondersteunen.
- De toelating van ongediplomeerde mbo-studenten per aankomend studiejaar in het hoger onderwijs zal nog nader uitgewerkt worden, zoals het moment waarop de student formeel wordt overgeschreven van het mbo naar het hbo, wat dit betekent voor de studiefinanciering van studenten en wat dit betekent voor de bekostiging van de mbo-school en de hbo-instelling.
- OCW, DUO, Studielink, de Vereniging Hogescholen en de MBO Raad voeren overleg over de vraag hoe dit het beste kan worden uitgewerkt.
- Ook de gevolgen voor de bekostiging van ongediplomeerde doorstroom binnen het mbo worden nog nader uitgewerkt.

Voor ouders, studenten en werkgevers

- Door de Coronamaatregelen kan het zich voordoen dat studenten acute financiële problemen krijgen, bijvoorbeeld doordat zij tijdelijk niet kunnen werken of stage kunnen lopen. Het is te verwachten dat instellingen hierover ook vragen krijgen van bezorgde ouders en studenten. DUO wijst in dit kader op de mogelijkheid om tijdelijk per maand meer te lenen voor studenten in de BOL. Dat kan ook met terugwerkende kracht, tot aan het begin van het studiejaar.
- DUO betracht maximale coulance t.a.v. studenten die met financiële tegenslagen kampen door de Coronamaatregelen.
- De hoogte van de subsidie praktijkleren is afhankelijk van het aantal weken dat een leerbedrijf een BBL-student begeleidt. Voor werkgevers die te maken hebben met gedwongen sluiting tot en met 19 mei zullen de weken waarin BBL-studenten niet konden worden begeleid, niet in mindering worden gebracht op de subsidie. Ditzelfde geldt voor bedrijven die weliswaar niet te maken hebben met gedwongen sluiting, maar die niettemin hebben moeten sluiten, omdat voortzetting van het bedrijf, met inachtneming van de richtlijnen van het RIVM, niet verantwoord was. Wanneer de sluiting langer duurt, zal in overleg met de RVO bekeken worden wat nodig is om de subsidie in 2020 niet af te toppen op de nominale duur.

Arbeidsrecht en arbeidsvoorwaarden

- Vragen die betrekking hebben op de arbeidsrelatie tussen onderwijspersoneel en de mbo-school zijn in kaart gebracht en uitgewerkt in een FAQ-overzicht op de website van

werkgevers (MBO Raad) en werknemersorganisaties (AOB, CNV Onderwijs, FNV Overheid, UnieNFTO).

Medezeggenschap

- De reguliere routes dienen te worden toegepast en het instemmingsrecht, het adviesrecht en het informatierecht blijven van toepassing conform het professioneel statuut en de cao mbo.
- Sociale partners hebben het vertrouwen dat werkgevers- en ondernemingsraden besluitvorming zo efficiënt en snel mogelijk realiseren vanwege de Coronacrisis.
- Rondom de Coronacrisis kan het wel noodzakelijk zijn om versneld besluiten te nemen over bijvoorbeeld wijzigingen in het OER.
- In de WEB zijn geen termijnen gesteld over de besluitvorming van deelnemersraden. In het reglement deelnemersraad zijn mogelijk wel afspraken gemaakt over instemmings- of adviestermijnen, of vergaderlocaties. Als het bestuur van mening is dat die afspraken vanwege de Coronacrisis en de maatregelen die moeten worden genomen, niet meer goed werkbaar zijn, is het aan het bestuur om de deelnemersraad een voorstel te doen voor (tijdelijke) aanpassing van het reglement. Belangrijk is wel dat alle voorwaarden die de WEB hieromtrent stelt nageleefd worden (met name hoofdstuk 8a bevat de regels over medezeggenschap).
- Voor de ondernemingsraden gelden dezelfde principes: als de Wet op ondernemingsraden of het medezeggenschapsreglement geen obstakel bevat, kan de besluitvorming worden versneld.

Extern toezicht

- De Onderwijsinspectie zal de hervatting en planning van haar fysieke toezicht na 19 mei 2020 tijdig bekend maken en zal afstemming zoeken met de betreffende scholen. In overleg met het bestuur van elke school, vinden indien mogelijk en gewenst, nog wel gesprekken op afstand plaats, onder andere om onderzoeken af te ronden.
- De school spant zich in om in de huidige, bijzondere omstandigheden er alles aan te doen om de kwaliteit van het onderwijs goed te borgen, maar is niet gehouden het onmogelijke te doen.

Nadere duiding van het bovenstaande en nieuwe onderwerpen volgen in de vorm van FAQ. Deze zijn te vinden op de websites van de MBO Raad en het Kennispunt MBO Onderwijs & Examinering: <https://onderwijsenexaminering.nl/>

Links waar relevante informatie te vinden is:

- Informatie algemeen: <https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/coronavirus-covid-19/veelgestelde-vragen-over-coronavirus-en-het-onderwijs>
- Servicedocument praktijkovereenkomst: <https://www.mborraad.nl/publicaties/servicedocument-praktijkovereenkomst-2019-2020>
- Mogelijkheden voor leren op afstand in het mbo: <https://mbo.lesopafstand.nl>.
- Informatie over studiefinanciering: <https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/middelbaar-beroepsonderwijs/vraag-en-antwoord>
- Aanvullende vragen zijn uitgewerkt in diverse FAQ op de website van de MBO Raad: <https://www.mborraad.nl/corona-faq>
- Aanvullende vragen voor arbeidsrechtelijke zaken voor personeel zijn te vinden op de website van AOB: <https://www.aob.nl/nieuws/veelgestelde-vragen-van-onderwijspersoneel-over-het-coronavirus/> en CNV: <https://www.cnvconnectief.nl/veelgestelde-vragen-corona/>
- Inspectie van het Onderwijs: <https://www.onderwijsinspectie.nl/documenten/vragen-en-antwoorden/informatie-over-coronavirus-en-het-onderwijs>

- Handreiking intake toelating en plaatsing nieuwkomers zonder geldig Nederlands diploma in het MBO: <https://onderwijsenexaminering.nl/publicaties/handreiking-intake-toelating-en-plaatsing-nieuwkomers-zonder-geldig-nederlands-diploma-in-het-mbo/>
- De activiteitenplanning op www.examenbladmbo.nl voor de verlengde afnameperiodes: <https://www.examenbladmbo.nl/afnameperiode/afnameperiode-2019-2020-5/2019-2020>